

accutatum iri,ac tandem in viridi spica ad fu-
nus transiture, peccando venæ sectione in
purgationibus. Nisi inquam Deus nova penè
faciat omnia. Est quippe acquisitio arboris vitæ
difficillima, multum operosa, & paucis revela-
ta : Oportet namque ut per Montem Domini
adscendat innocens manibus & corde, qui non
accepit in vanum animam suam, nec struxit
dolum proximo suo. Is enim solus accipiet
hanc benedictionem à Domino. Donec tan-
dem extremis temporum confusionibus, homo
hominem docere audebit, quæ alioquin ob ho-
minum contredictiones conservandas manent
in occultis. Hodie enim Medentum plerique
se fat scire rentur, si paganicam doctrinam avo-
rum initiati ditescant saltem, ac per regulas Scrip-
ptorum excusentur à nece apud vulgus. Plerique
eorum quoque vitam longam irridunt, quia
nescii : sed horum quandoque sua erit satietas,
eorumque ludibria in suos cadent auctores.
Quia venturæ ætate tædebit Deum tanti in pro-
ximum & pauperes neglectus. Vicia quoque
catenatim per ætates sibi succedunt invicem.
Quandoque jam honori fuit plures hausisse
scyphos, alias Monomachum plures occidisse.
Fraus & dolus floret hodie titulo sagacitatis, &
virtus inter paucos rara latitat, licet jugiter no-
minetenus æstimetur. Invaletescit iterum, dum
perniciosorum ingeniorum numerus à lautis
studiorum otii & malis curiositatibus ad artes

& officia recedat. Temporum nempe nascetur tranquillitas, abacta vermium ex otio & alieno vivendum turba, pietatis pallio tecta. Ventura tandem respicientia reformationem sperare jubet. Cui felici ætati de Vita longa scribere decrevi, laudans Dominum, quod in colatus meus propediem ad periodum sit devolutus. Inaudita autem dum pando, anteriorum errores scibi detexerim, id coactus egi, ne qui me sequentur, in salebras impingant, & scopio veritatis orbeantur. Nam ipse ab adolescentia sensim intuens vanas filiquas, quibus naturæ initia incrustabant, apostata à Galeno haberi corpori, ac Medentum vilipendia me lubeus exposui, ratus laudabile meas stupiditates rideri, ac ignorantibus : quia totā vitā auram vulgarem neglexi. Etenim ab Osonibus Paracelsista vocor, scholarumque desertor, æstimor- que tamen arcanorum aliquot Adeptus. Et quamquam à binis Imperatoribus hoc titulo invitatus in aulam, honores tamen & aulicam vitam recusavi, qui totā vitā sprevi odores ambitionis, ac multo jam magis (ad arginem fossæ per senii ripam detentus) devito incurius & negligo, quicquid de me vivo aut defuncto senserit posteritas, quia moriendo animæ opto meæ tranquillitatem. Protestor itaque ubique, quod scholarum errata, neglectis adnotaverim nunquam, nisi ut meæ satisfacerem vocationi, ac prodessem credulis mortalibus.

D E T E M P O R E.

1. *Utrum primum de tempore agat Author.* 2. *Propositio Traditans.* 3. *Profectio Autoris.* 4. *Tempus nil commune habere cum ullo motu.* 5. *Negationes temporis.* 6. *Error Scholasticum.* 7. *Absurda aliquot inde consequentia.* 8. *Quid deceperit Scholasticos.* 9. *Differt consideratio mathematica à naturæ veritate.* 10. *Error tertius.* 11. *Quartus.* 12. *Quintus.* 13. *Sextus.* 14. *Emanant inde aliquot absurda.* 15. *Conclusio inde deducta veras temporis proprietates contra scholasticum natum explicat.* 16. *Septimus error probatur.* 17. *Falsa temporis definitio.* 18. *Motuum duratio essentialiter includitur verum semini- bus.* 19. *Tempus nequit esse motuum interna mensura.* 20. *Octavus error.* 21. *Aliquot absurdi errores inde sequentes.* 22. *Unitatis encomium.* 23. *Schola per suam indagandis ignaviâ decepta.* 24. *Quid Augustinum in tempore decepit?* 25. *Authoris aliquot considerationes circa tempus.* 26. *Quid sit in Genesi dixisse.* In principio. 27. *Error Aristotelis de loco.* 28. *Duratio magis intima rei, quam sit locus aut res sibi ipsi.* 29. *Temporis vera essentialisque*

proprietat. 30. Cur tempus non sit de predicamen-
 tis. 31. Male instituti etiam mali affuecunt.
 32. Quid Heroes deceperit in temporis consideratione.
 33. Demonstrationes aliquot, etiam de Sacris pro Au-
 tore. 34. Difficiter prius abstrahitur à tempore.
 35. Duratio non dicitur respectum ad res. 36. Proban-
 tur jam solidatè hypothesis. 37. Lex fasti. 38. Con-
 sequens ad positiones Scholarum. 39. Prioritas in res-
 pectu fasti: non autem temporis. 40. Quid sit suc-
 cesso. 41. Tractatus de evo, respectu temporis. 42. Re-
 spondetur objectioni de Sacris allata. 43. Demonst-
 rat error per Angelorum operationes. 44. Argu-
 mentum Scholis contradiens. 45. Probat Author
 multipliciter. 46. Professio Authoris de tempore.
 47. Hebetudo quedam in vera motuum divisione &
 mensura, quoad motum diu. 48. Horologia. 49. Er-
 ror horologiorum. 50. Mensura ab Autore exco-
 gitata. 51. De diebus Criticis. 52. Notatur Paracel-
 sus. 53. Crispi medenti parit infamiam. 54. Frio-
 licus. 55. Anni climacterici consideratio. 56. A-
 strologorum pertinax subterfugium. 57. Iam defi-

ciunt pro medietate ab asserto numero climatetrico. 58. Numeri Sabbatharius, Iubilai, enneaticus, &c. spectantur. 59. Hebdomada non tam ob numerum, quam ob perfidiam Iudaicam introducit. 60. Concluditur tractatus pro vita longa.

DE Vita longa scripturo visum fuit tractatum de tempore præmittere, eo quod vita longa inseparabilem debeat respectum ad durationem. Nec tamen id à me sic primo loco statutum, quasi vellem vitam metiri per tempus, quin potius propriè loquendo, Durationem vitæ computo, in relatione ad dies & annos, quos mox demonstrabo non esse tempus. Paradoxa quidem (factor) at nihilominus vera doctrina. Etenim Aristotelem alibi ostendi initiorum naturæ penitus ignarum, & materiæ Physices penuriosum, ac proin tempus, locum, vacuum, infinitum, fortunam atque ejusmodi abstractas considerationes, planeque peregrinas in ordine naturæ, tanquam Instituta Physica essent, totus ridiculus exposuit. Ego autem vitæ longæ præmisi speculationem Temporis hæcenus ignoti: Quapropter in ejus elucidationem hanc statuo

PROPOSITIONEM.

- 2 Tempus non aliter, ab Æterna duratione separatur, quam lumen dei, non apparente sole, à lucidissima luce corporis solaris.
- 3 Credo enim viam, veritatem, vitam, & rerum omnium essentiam esse DEVM summè gloriosum. Item esse Principium, in quo universa sunt principiata, vivunt & moventur. Dico itaque, quod etiam non dato corpore vel motu: attamen tempus, locus, & situalis habitudo invicem, atque distantia essent eadem, quæ modò sunt. Siquidem extra cælos creditur locus interminatus, omni privatus corpore & motu: repletus tamen Spiritu, suâ magnitudinis infinitudine illi adæquatus. Pariter tempus intelligo non loco, non corpore, non denique motui alligatum: sed ens ab iisdem separatum. Proin nec tempus mendico ex circumscriptio-
ne motus cæli primi mobilis. Nam prout motus cæli fit in loco, ac si esset loci quædam mensura: tamen sicut locus non est motus, quamquam in loco fiat: sic neque motus est tempus, quamquam in tempore contingat. Neque enim tempus potest generari per motum, vel in utero motus, si generatum sit in specie simile suo

generanti. Enimverò Annus, Dies, Menses & Nox non sunt tempus: sed mensuræ & accidentia rerum in tempore contingentium, planè peregrina & externa temporis. Sic nempe dies nostra, alterius nox est. Interim ubique idem Tempus in toto universo. Ver, æstas, autumnus, hyems, non sunt tempus: sed alterationes aeris, ordinatæ in alteritatem & vicissitudines rerum. Pueritia item, adolescentia, juvenus, vigor & senium non sunt tempus: sed nomina alterationis corporis atque vitæ. Etenim Scholæ, præterquam quod doceant Tempus, vel esse ipsam mensuram primi mobilis, vel sub eadem saltem concludi (nondum enim id determinatum) volunt insuper, quod indivisibile quolibet punctum temporis physicum in se haberet actu & realiter infinita puncta mathematica. Quandoquidem positivum reale infinitum, prout & indivisibile actu, quod in se non est positivè intelligibile, quodque ideo Scholæ negant possibile: jam in quolibet temporis minimo puncto donant ultro, id est, meris somniis conspurcant naturæ cognitionem. Necessariò itaque ex datis illarum suppositionibus sequitur, unamquamlibet partem temporis non esse temporis, sed punctum aliquod mathematicum, indivisibile, atque adeo sine duratione extra & præter tempus. Itaque quod etiam tempus constaret vel ex indivisibilibus partibus, vel tanquam aliquod productum esset, ex connexion-
ne indivisibilium & infinitorum punctorum durationis. Ut nec sic quidem reverà essent indivisibiles atomi sive puncta durationis: si per sui connexionem in aliquod divisibile consurgerent. Non attendunt, inquam, quod indivisibile negativum nunquam possit per connexionem coalescere in esse aliquod præsens, actuale, longum, breve, magnum vel parvum, eo quod in se comprehendat merum nihil in ente physico, id est, reali. Itaque sibi in verbo (indivisibile) contradicunt. Aspexerunt quidem longum & breve Tempus: atque hæcenus subter quantitatem reducerunt. Demum etiam temporis essentiam ac totam circumscriptio-
nem constituerunt in successione, quæ actualiter infinitis & infinite indivisibilibus durationis punctis, in minimo quoquo instantis physici puncto connexa staret. Profecto utrobique se nimium addixerunt Mathesi, dum naturam inculcasse sibi sunt visæ. Mathesis nimirum supponit in quoquo continuo infinita subdivi-
sionis possibilia puncta, quas suppositiones interim natura nescit, negatque physica: Quippe
quæ

quæ attendit res, prout sunt, & non prout in-
 10 serviant speculationibus mensuræ situum. Se-
 pararunt dein Scholæ considerationem magni-
 tudinis à consideratione numeri, voluntque
 Tempus numero similis, quàm continuo;
 Quasi species simiarum, quatenus homini simi-
 les sunt, esset inter homines referenda, non au-
 tem inter belluas. Ridiculum itaque Tempus
 11 à numero non separasse toto cœlo. Putarunt
 tandem numeros ejicere unitatem: dum tamen
 unitatum connexio omnes pariat numeros. In
 quo & istud stolidum, quod zero pro unitate
 habeant, dum mille zero subscripta ne unitatis
 12 principium contineant. Postremo & hoc friv-
 olum, quod Binarius à ternario, specie differ-
 rat, ut & hic à quaternio, licet duo binarii qua-
 ternarium faciant & fiant: Idque non quidem
 per generationem novi entis: sed per colliqua-
 tionem utriusque Binarii: quare nec species in
 numeris agnosco; sed tantum solas alteritates,
 commiscibiles & reducibiles. Non enim pa-
 titur natura se ad Scholarum lubitum subter re-
 gulas coerceri: ut scilicet numeri ex se genera-
 rent Species específicas, quarum singulæ essent
 13 mera totidem individua. Species itaque ejus-
 dem atque metaphoras à natura alienas scio.
 Tempus itaque, quod in puncto infinitè indi-
 visibili consuleret, à Scholis pro columna Phy-
 sices reputarunt. Quapropter magis confirmor,
 quod quicquid Scholæ à Gentilibus desumunt,
 14 sit inutile Sophiæ labumen. Etenim si aliquin
 in actu indivisibilibus & infinitis durationis
 punctis, aliquod infinitè correspondens mini-
 mum, ligaret proportionata infinitudine pun-
 cta Temporis per subsecutionem durationis
 (præter plurimas absurditates) tempus necessa-
 rio suum actuale esse haberet, antequam esset,
 id est, esset non quidem in esse, sed totum simul
 in fieri: imò nec quidem sic fieret, esset, aut esse
 posset, ut esset, sed ut periret antequam esset.
 15 Igitur Tempus (contra Scholarum præscri-
 ptum) nec longum nec breve, nec antè nec post,
 nec mensura nec mensurabile est. Pignit sanè
 detegere debuisse, quod in tota Aristot. auscul-
 tatione Physica nil reperiam, nisi crassam in-
 scitiam aburditatibus atque impossibilitatibus
 stipatam. Quare compulsi sui vera scribere
 ex commiseratione juvenutis per credulitatem
 16 abductæ. Inprimis itaque Scholæ jubent, tem-
 pus suæ considerationis esse motuum mensu-
 ram, cum jam ex suppositis falsitatis convictis
 consistet, quod tempus nequeat metiri, nec ju-
 dicare de duobus motibus eadem duratione
 (sic loquar) factis, uter alter sit celerior. Nam
 secundum præfatas suppositiones tempus nec-
 cessario se semper propinquius jungeret motui
 celerrimo: eò quod sit indivisibili propinquior
 ac similior. Denique si successio temporis con-
 cursu & auxilio indivisibilis infinitudinis con-
 tingeret, & quod omnis motus juxta duratio-
 nem conscriberetur termino, & quod nulla sit
 adequatio sive proportio finiti ad infinitum;
 minimèque, ubi utrumque ejusdem durationis
 obtuitu consideratur; necesse est ex Scholarum
 doctrina, Tempus fore Primi motus aut mobi-
 lis mensuram incommensabilem, vanam, mend-
 17 acem & incomprehensibilem. Quippè defi-
 niunt Tempus, ut sit mensura motuum, in re-
 latione ad durationem, ac velut per acciden-
 appropriaretur motui & successioni per se,
 nempe propter durationem. Enimvero si mo-
 tus sit ita, super aliquod immobile, ut hinc
 Arist. conjecerit (licet falsò) Primum Motorem
 necessario immobilem: quidni stabilitatem et-
 jam durationi donent? Sub qua nimirum om-
 nes motus & successivorum proportionem de-
 18 beant commensurari; Seminibus quippè uni-
 versis ab initio inest, nedum principium cujus-
 vis motus, sed & sua durationum determinata
 periodus, cuique motui propria: cum omnis
 varietas quarumcunque alterationum pendeat
 ex tarditate vel celeritate motuum. Igitur mo-
 tum duratio includitur seminibus essentialiter,
 intimè, originaliterque, velut principium
 formale atque directivum eorundem; Non au-
 19 tem quod tempus sit externa quæpiam confide-
 ratio mensuræ motuum, respectu durationis:
 cum ejusmodi consideratio sive habitudinis re-
 latio sit tantum externa accidentaliterque rebus
 20 ipsis, adeoque merum ens rationis: non autem
 primordialiter essentialiterque insita ipsis semi-
 nibus, prout est duratio. Denique scholæ sup-
 ponunt species naturales in quantitibus con-
 tinuis: Cum tamen continuum vel discretum
 non sint res, sed nudæ considerationes rerum
 secundum mensuram. Res habent quidem suas
 species reipsâ, sed illarum consideratio tan-
 quam ens rationis caret essentialibus speciebus
 in Physicis: Pudeat igitur, quod tempus inter
 21 mensuras & entia rationis sive non entia ita
 tuerint. Pudeat, inquam, scholas Physicas, plus
 se contemplatas Mathesin, quàm ipsam natu-
 ram. Futile est itaque, species in numeris, per
 quas in rerum natura distinguuntur, agno-
 vissse: nescivisse tamen unitatem esse numerum:
 Vtpote unum, in sui alteritate non minus est
 distin-

distinctum per unitatem à quovis alio numero, quam est denarius. Neque enim ulla est ratio, propter quam duæ unitates magis consti-
 22 tuerent numerum, quam unica; siquidem in binario adhuc ambæ unitates sunt discretæ & distinctæ, imò integræ in suo illarum esse, nec defierunt aut abierunt in aliquod tertium propter earum connexionem: Nam binarius nil designat præter binas unitates. Vlcerosum est itaque, duas res permanere in sui priore esse connexa, attamen ob solam istam connexionem generasse speciem, à se utraque diversam. Quocirca unitas propriissimè est omnis numerus, eò quod ex illa fluat omnis numerus, estque omnis idèò numerus nihil præter unitatum connexionem. Vnde ipsa unitas Divinitatis typus est: eò quod exin omnes fiant numeri, atque iterum in eandem resolvantur. Equidem
 23 scholæ quoties per Matthesin aliquid concepere, id statim subter regularum generalitatem in naturam contorsere. Sic namque ex quatuor putatiis elementis quatuor qualitates, complexiones, ac humores confusè adæquando, hæ rixæ translatae sunt usque in astra, cunctaque suis figurentis consentientia statuerunt. Quà nimirum
 24 methodo continuum speculatum in Matthesi aptarunt punctis linealibus, & tandem quoque temporis. B. Augustinus fatetur quidem, tempus aliquid esse, sed nesciri temporis quidditatem; quia scilicet falsis è Paganismo thesibus imbutus. Quare erubescio etiam atque etiam, temporis essentiam velle explicare. Sed hunc osorem non timeo, qui jam in coelis veritatem adspicit.

25 Inprimis namque à tempore successionem omnem abstuli, qui jam magnis auctoritatibus Ethnicarum scholarum jugum excusseram. Siquidem initio meditabar, steterisse coelos, non tamen aliud tempus fuisse stante Sole, quam modò. Itaque cœpi istam durationem abique successionem motus cœli dimetiri: Et consequenter sensum didici, omnem à tempore sequestrari successionem: & hanc duntaxat motui accommodare: Tum dein insanum reputare, Solem quandoque steterisse, & nihilominus adhuc hodiè tempus intra cœlorum motum demergere. Nam etsi detentio ista Solis sit miraculosa, attamen duratio proin non sit miraculosa. Dein conspexi, quod ab initio tempus jam esset, nondum existente die, sive ante natam lucem & segregationem ejus à tenebris. Cœlum ergò, Terra, aquarum abyssus, tenebræ, & dies ipsamet
 26 erant, antequam cœli orbita definiret diem. In

principio inquam creaturarum, non autem in principio temporis. Quia istud rerum initium includit aliquod Dum, ut sensus sit: *Quantum Deus ab æterno statuerit res creare: Dum tamen infinitæ Bonitati placuit emanare in operationem ad extra, tum In principio creavit Deus cælum & terram.* Atqui ante creaturam erat illud Dum, quia Deus non habebat opus creaturâ, vel creatâ duratione, nec res creandæ habebant opus creatâ duratione, imparis concurrente dignitatis principio ullo cum Creatore infinitæ Potestatis. Nam si creatura non dependeret originaliter, totaliter, absolute scilicet & intimè à Deo, tanquam à durationis suæ initio & fine, utique nec Deus etiam esset immediatum actotale principium, ut neque immediata vita rerum, id est, non foret *a* & *a* illarum; Igitur intellexi inde, si natura quandoque steterisset radicata in duratione profluente citra medium ab ipsamet æternitate: illam & hodiè sic stare debere ob eandem necessitatis regulas. Sciivi namque mox inde, quod Duratio, quam tempus nominant, sit ens reale: Itemque si tempus ab initio fuerit ante factam creaturam, non poterit utique reputari inter creata. Nec enim est facta mentio creati temporis. Perpendi etiam, quod sicut mobile est ita in loco, ut locus nedum exterius circumdet mobile (utur interim sic putet Aristoteles) sed quaquaversus locus penetrat ipsum mobile, ita ut intima quæque pars corporis non minus sit in loco, quam ejus superficies: non tamen proinde vice versâ locus à mobili comprehendatur; Ita scilicet & adhuc multò
 29 abstractius Duratio est quidem rebus intima; non tamen à rebus afficitur, clauditur, vel apprehenditur. Locus etiam certam atque determinatam positionem quidem, mutabilem à mobili: penitus tamen ab omni prorsus loco inseparabilem. Atqui ipsa Duratio sic est à rebus inseparabilis, ut ab his nullatenus unquam migret aut mutetur. Itaque cum duratio sit supra & intra esse rerum, & ab his inseparabilis: imò magis intima rebus, quam ipsæ res sint sibi inter ipsas: Hinc igitur in tempore durationem planè
 30 divinam sum meditatus, adeoque illo respectu ab æternitate non distinguendam: distributam tamen rebus, pro modulo cujusque recipientis. Atque sic sat probavi præfatam propositionem. Quamobrem tempus nec partes habet, nec ad-
 31 mittit divisionem sui, & per consequens nescit successionem. Neque etiam somnia probat, quæ scilicet puncta actu infinita, copulata vel disrupta in se recipiant. Imò nec tempus est du-
 ratio

ratio magna vel parva, magis quam plana, rotunda, longa, profunda, brevis aut lata. *Qui* revera non est intra prædicamentorum ambitum; eò quod Infinitum actu existens est tantum unicum, Deus nimirum, qui est omnia. Et enim si bonitas, vita, veritas, essentiaque abstracto modo sint Deus ipse in creatis, negari pariter nequit, quod in iisdem ipsi Duratio Deum repræsentet. Credo itaque verum tempus impermissum, sine macula creaturæ, ubique & semper immutabile, nec ullo modo successivum. Vtque hoc propinquius conciperem, abstraheram à tempore cuncta corpora, atque omnem successivorum alternationem sive motuum succedentes vicissitudines; Tumque primum clarè intellexi, quod Tempus in suo esse nullam ferat aut debeat respectum ad motuum instabilitates, varietates aut mensuram. Siquidem tempus est id quod est, sive motus atque mutationes fiant, sive non: quippè non inveni Durationem relativam ad motum aut vicissim, motum ad durationem nisi per accidens, & propter mentalem mensuram unius ad alterum. Quod prorsus est impertinens: Siquidem tempus non habens successionem, non potest inferri 32 vires commensurationi. At quia subalternari loco conclusi, Scholisque Ethnicis perperam imbuti soliti sumus in temporis duratione prioritates & celeritates cum suis correlativis indefinitè considerare, eò quod frivolo abusu, motuum atque mobiliū determinatio attributionis juxta spatium consueta sit mensurari. *Quæ* tamen relationes prioritatis, si in trutina veritatis ponderentur, sunt duntaxat attributa motuum, nequaquam autem Temporis vel durationis; Eò quod prioritas, tarditas, &c. dicant tantum relationem inseparabilem ad partes motuum insequentes, & tarditas comparat motuum celeritates in vicem; adeoque prioritas, tarditates, &c. non tam metiuntur tempus sive durationem, sed tantum in respectu motus diurni. Humana siquidem & indistincta imbecillitas peculiaris omnes motus cum diario sive diurno, emensæ est per quandam ignaviam & hebetudinem. Vtpote non respiciunt motuum prioritates, non propriè ipsam temporis durationem, sed potius motus generalis universalem distantiam. Ac quanquam in cunctis inest & adit ipsa duratio temporis, hæc tamen est prorsus aliena à successionem motuum: Hinc proinde cœptum est, tempus velut ens successivum atque caducum per instans singulum considerari. Præsertim quod Scholæ stoliditates vulgi imitatur

tempus tandem cum coeli motu confundere consuevere. Non mirum igitur, si talibus initiis magni Heroës, temporis quidditatem considerantes, eandem concipere non potuerint. Quippe cum involvat actuale infinitum (quod unicum est æternum) ex seipsa est necessariò per finitum incomprehensibilis. Etenim tem- 33 pus putatum est succedere ac partes habere, quia partes in motibus sese subsequerentur. Cum tempus & motus sint res disparatæ, & tam procul distat ab invicem, quantum res caduca & finita ab infinito. Non enim etsi motus fiat in tempore, plus potest motus per tempus commensurari ab homine, quam potest homo metiri per Deum ipsum hominem, qui in Deo est, vivit, & movetur. Si enim D E V S vellet impos- 34 sterum omnem coeli cursum inæqualiter sic inordinatum, ut ad illum nullus motus adæquari posset, an proinde & tempus in seipso fieret inæquale? Vel an desineret esse, quod modo est? Imò si cessaret (ut olim cessabit) motus coelorum, an proinde cessabit tempus pariter? An ipsum nunc non amplius nunc esse? quid enim ad tempus attinet, quod in tempore contingit? Siquidem suum esse habet liberum, sine respectu, reflexu vel reciprocatione ad aliquid aliud. Tempus sanè non est nobis datum in mensuram, vel ut in seipso sit mensurabile: Sed habet esse liberum in eo, unde omnis essentia. Per exemplum: Deus inest unicuique creaturæ. Ex enim bonum quatenus omne bonum, non autem hoc & istud est Deus: In quantum verò est hoc vel istud bonum, non est omne bonum; atque in tantum habet esse in creatis. Equidem ut Deus est unicum in omnibus bonum, ita vicissim & omne bonum est essentialiter hoc unum verum bonum: Similiter D E V S omnibus ubique præsens, & sua duratio est duratio omnium ac singulorum. Pariter quoque lumen Solis est ens & aliquid in seipso (illuminat quippe & calefacit) extra tamen aut citra Solem est nihil; Eodem modo æterna duratio in creatis est tempus: quod extra vel præter æternam durationem est merum nihil, privativè & negativè. Quapropter *quandiu* erunt ulla creata, nunquam desinet esse tempus. Dixit Dominus: *Tu es filius meus; hodie genui Te*. Quia æternitas non est, nisi unicum nunc, unicum hodiè. *Ex utero, ante Luciferum genui Te*. Christus ex utero natus in tempore, & tamen ante Luciferum. Quia in tempore nulla est prioritas vel successio. Ante ergo designat prioritatem successionis motuum & excellentiam dignitatis: non

autem prioritatem temporis. Quia ab initio in consumptionem seculi non nisi unicum nunc. Sic nempe agnus ab origine mundi immolatus, ejusque mors salvat defunctos ante incarnationem Domini; quatenus incarnatio beatifica motum respicit. Salvat nimirum anteriores, juxta cursum vitæ præcedentes, ac respectu motuum inter se invicem collateralum: non autem obtuit durationis. *Vt non rapiat eas leo, nec infernus devoret.* Preces enim illæ pro defuncto dudum post mortem, cum tamen mox ab expiratione plerumque suum judicium subeant animæ. Quare preces ejusmodi frustra essent, ac serò nimis institutæ, si tempus esset successivum. Ecclesia ductore triumphat Paracleto, novit proin, omnia futura esse in eodem temporis nunc, ac si antequam oppeteret, contigissent preces. Sapiens enim adstruit, D E V M omnia simul fecisse; Genesis verò sextidui historiam scribens totidem quoque dies consumptos ait. Quæ proin contradicerent, si tempori detur successio. Sex ergò dierum spatio cuncta sunt creata: Vnico tamen temporis permanente puncto. Sic namque Diabolus futura prænovit, in successione motuum: quatenus præsentia in unico temporis nunc. Stellæ quidem sunt in tempora, id est, ad temporum vicissitudines five motuum varietates: non autem ad durationem vitæ nostræ, cujus est statutus terminus ab Omnipotente. Enimverò prioritas 35 difficillimè sequestratur à tempore. Nam quamvis abstrahamus tempus à loco, motu & corpore: attamen propter oppositam consuetudinem, reique novitatem, perquam difficile est à prioritate in tempore defuiscere, non secus atque quis sinistra panem scindere, id illi est dextra molestum, licet plura alia per dextram ritè obeat. Proinde tamen difficultas vel dissuetudo intelligendi nil quicquam in rebus mutat, aut temporis essentiam obligat, ut nostris se accommodet erroribus. Quid enim ad tempus attinet ipsa prioritas motuum in corporibus? Quidve nocet tempori prioritas, quæ soli deberet motui? si per incitiam in tempus sit translata? Quia autem motuum prioritas in ordine ad durationem dicit immediatum respectum ad alium motum (dierum scilicet & annorum) per quem omnes alios metitur motus, idcirco prioritas abusive est traducta in Durationem. Alioqui sanè prius constare deberet, quod idè isti dici motus esset tempus, eò quod in tempore contingat: quo probato, prioritas tum posset referri ad Durationem, & non aliàs:

ergò nunquam. Mihi autem in rerum distinctionem sat est, quod duratio ex motu in sui essentia nequaquam dependeat, sed in se ac præ se ferat quandam Divinitatis uniformem constantiam, per quam nempe ita sit permanens, quod ab omni vicissitudine ac prioritatis successione maneat prorsus libera, aliena atque à rebus rerumque successivis motibus planè independentens: Ergo in nullo prædicamento collocanda est duratio. Cumque nullo modo in 36 relativorum seriem pertineat, ideo per consequens duratio nullum dicit internum respectum ad res, nisi per accidens: idque etiam non nisi juxta miserum deceptumque rationis discurtium, facientem proportionem inter mobilia; & adhuc duntaxat in quantum sunt mobilia, in ordine ad motum localem vel alterativum: non autem in ordine ad esse reale illorum. Spectant nempe ad caduca mobilia, certum fluxus prioritatum & posterioritatum in suis motibus, cum quibus ad destinatos periodi fines, adeoque ad interitum suum properant. Sed totum istud quid refert ad tempus? An enim propterea etiam Tempus currere debet cum omni atque singulo motu? Vtique sic tot essent tempora ac durationes, quot motus. Vel si unicum tempus currat universaliter cum omnibus & singulis motibus, cumque ipsum ejusmodi tempus celerrimè omnibus aliis motibus præcurreret, tardus cursus vitæ corvi fluere inæquali tempore cum gyro volubilis rotæ. Quapropter non sub unica duratione simul fluere poterunt. Itaque tempus suum esse vel essentiam habet immobilem, immutabilem, impartibilem, ac impermixtam rebus, non successivam, sed simplicem & liberam ab omni respectu sui intrinseco ad creaturam. Quantumvis tempus sit magis intimum rebus, quam sint res ipsæ sibiipsis. Suppono itaque tempus in 37 Deo terglorioso eminenter & essentialiter: In creatura vero dependenter, subjective & ab emanatione ad extra participative. Lex fati 38 quidem permittit motus vitæ insequi juxta inhaerentem mobilibus dispositionem affixam ad certum præscriptumque destinationum ordinem. Sed ejusmodi affixiones & ordines non sunt ipsius temporis; Consequuntur videlicet suum ante & post, suum tempestivum, opportunum & serò ad subsecutionem motuum & mutationum eorundem, non autem temporis. Nihil namque potest cogitari absurdius, quam 39 quod unicum tempus successione quadam moveretur, subsequeretur atque seipsum faceret

Vasallum ad infinita puncta, indivisibiliter quidem, in sui prioritate & divisa inter se per suppositionem : quæque tamen in instanti minimo singulo essent conjuncta, & quæ absque ulla sui extensione perirent successivè ante sui connexionem : Et quod talis chymæra esset mensura certissima cunctorum motuum. Imò quod tempus per ejusmodi indivisam punctorum copulam mutuamque atque indefinitam successionem cogeretur moveri atque subsequi successivè : & hunc tandem infinitis indivisibilis puncti motum esse distinctam omnium motuum regulam & temperamentum. Hæc tamen adeò stolta dogmata propinantur adolescentiæ sub primo ætatis vere pro naturali Aristotelis auscultatione. Prioritas igitur nequaquam terminatur respectu temporis, sed fatis, relati in ordine ad motus : sine respectu unius motus ad alterum. Nam motus localis non tangit essentiam loci : sed res quæ successivè movetur per locum, dicitur taxat respectum per accidens ad locorum situm ; Interim respectus situum sive loci ad locum manent stabiles, immoti, immutati, nec in minimo tangunt locum, sive res sit mota in situ, sive non ; Cum successio motus localis ex parte motus sit peregrina loco. Potiori profectò jure hæc intelligi fieri cum tempore, eò quod tempus non sit relativum ullâ ratione internâ, sed sit quid abstractius æternitatisque propinquius in intellectu & in re, quàm sit locus. Tempus igitur nescit successionem nec ex parte motus nec rei motæ : quippe successio nil aliud est, quàm proportio successivorum in ordine ad motum ; & quanquam insit motui ipsa duratio, non proinde tamen hæc induit naturam successionis motuum. Quotquot autem putarunt tempus ens successivum partibileque ; illud quoque lapsatis habenis cum mundi interitu occisurum & periturum credere : ævum verò ceu novam creaturam in ejus vicem, absque successionum medio substitutum iri. Hoc nempe sic autumatum, nescita temporis quidditate. Etenim dum hoc de tempore dicunt, manifestant, se non loqui de tempore, & ignorare sui durationem : quia tantum loquuntur de motibus, horumque vicissitudine, in durationis contingentia. Siquidem etsi duratio rebus insit & adsit, nil tamen habet cum rebus commune, sive comburantur, submergantur, putrescant, moveantur, dormiant, incipiant vel esse desinant ; quia duratio non retrospicit ad res, sed inperfracta, semperque sibi æqualis persistit. Forfitan enim illos

abduxit Textus. Posthac non erit tempus amplius, non attendentes tempus ibidem sumi pro diebus anni, pro meteoron vicissitudine, & opportunitate pœnitendi. juxta tritam nimirum locutionem. Non autem quod cum mundi interitu cessaret duratio, quæ modò est, semper fuit, & erit. Nam ævum quod Angelis deputatur, nullatenus diversificatur à duratione, quam temporis vocant. Cogita nempe animam corporis inquilinam, diem, noctem, nec item senium experiri, ut neque successionem habere : Est tamen in unica & eadem duratione, & in eodem nunc, quo altera anima, à corpore separata, existit. Quippè loci & mutatio conditionis animarum nequaquam tangit, afficit durationem, aut eandem sibi obligat, ut proin in sui essentiam migret. Sed eadem duratio æternitatis fluit emanativè in omnia, & sustentat singula : sui proinde tamen simplicitatem non amittit, quanquam res eam participant eandem aliter atque aliter suscipiant. Res enim in & sub duratione subsistit : à qua si exciderit, in nihilum abit. Angelus enim ideò in sui substantia & esse 44 fruitur tempore continuo sine successionem & partibus, cujus nihil est magnum, parvum, longum, breve, prius, posterius, mensura & mensurabile. Cum igitur juxta Scholæ sit ejusmodi duratio pro Angelis, quam ævum dicunt, & à tempore sublunarium distinguunt, idque sive in Cœlis existant, sive in terris : admittuntque opera Angelorum commensurari tempore successivo & discreto, concludo, cum Angelus nequeat esse simul in duabus durationibus, toto cœlo & genere differentibus, quarum una scilicet competat sibi & altera suis operibus : quorum utrumque ; interim unicum durationis nunc continet, necessarium fore, quod ambæ istæ durationes in unicam prorsus liquecant, diversam tantum accidente respectuum, id est, ficto mentalique non-ente : unicam, inquam, necessario reali actu existentia numeri. Adeoque tempus esse idem planè reipsâ cum ævo & manere immutatum in æternum. Sat autem mihi, quod Scholæ agnoscant aliquod tempus continuum nec successivum, quod ævum vocant. Ego non cogor obillarum mentales diversitates tempus ab ævo disjungere. Nam si vicissitudo rerum motuumque tempus ab ævo separant, eo ipso respiciunt magis ipsam vicissitudinem, quam durationem ; cujus tamen determinationem ac definitionem attendere se putant. Siquidem id convincit, quod, ignorata habitus temporis quidditate, frustra tempus discretum

cretum segregaverint a continuo five ævo. Cum nulla uspiam sit necessitas successionis in duratione, eoque magis, quod assignent utrique præfatæ durationi quosdam respectus, qui toto, ut ajunt, cœlo exulant à natura durationis. Vtpote qui duntaxat pariunt differentiam rationis five non-entis, quod æquivalet, ac si durationum ambarum diversitas sit in re ipsa merum commentum. Id quod sic convinco: Tempus est ens: Ergo creator vel creatura: Si sit ens successivum, ergo non est substantia creatoris vel creaturæ. Sin autem velint esse accidens (nam de ente neutro inter substantiam & accedens Scholæ nondum mentionem fecere) saltem subjectum inhærentiæ pro tempore describere debuissent. Conjectiam itaque: non subjectum temporis erit cœlum, nam sic caduca & sublunaria non haberent temporis durationem sibi propriam: esset duratio peregrina advena, præstataque caducis. Itemque si sublunare unum de Tempore, ut de accidente sibi proprio participaret, non proinde & aliud sibi vicinum de tempore gauderet. At si malint caduca singula participare de Tempore cœli: saltem creata singula non haberent differentem durationem, sed singula permanent in eadem cœlesti externa duratione participativè. Imò citius sublunaria haberent reliquas omnes manifesta cœlorum qualitates atque proprietates, quam eorundem durationem. Ergo non participant de mutuata cœlorum permanentia in duratione. Quod si verò sua competat duratio singulis propria, adeò ut res ipsæ sint subjecta inhærentiæ, durationis non aliunde petitæ, ac tantquam essentialiter initiis seminalibus inclusa esset durationis determinatio, jam apparet lumen Divinæ providentiæ in tempore, ut sit regula creati, non autem ipsum creatum; in Deo quippe sumus, vivimus & movemur. Sic etiam in duratione, quæ nec etiam est creata. Alioquin enim si tempus velut accidens aut concomitans inhæreat rebus singulis, præter innumera enim absurda, saltem tot erunt diversa tempora, quot rerum atomi. Et quicunque nunc simul in eadem duratione subsistunt, habebunt totidem diversas durationum essentias & existentias, eritque tempus actu divisum in infinitum: Et omne accidens, naturaliter alicujus sensuum objectum non erit ullo sensu perceptibile in duratione temporis. Quamobrem cogor in tempore agnoscere universalitatem quandam, simulque & singularitatem singulis rebus propriam, & rebus magis intimam, quam

res sint sibiipsis. Item fateor regulam atque determinationem propriam, quæ rebus singulis largitur durationem præcisam, vicissim tamen à rebus impassibilem, inapprehensibilem aut coercibilem. Quapropter agnosco tempus esse ens, quod dat & distribuit omnia omnibus juxta destinatam participationem Durationis æternæ, idque in confusionem atheorum. Considero itaque tempus tanquam æternitatis emanantem splendorem, quique citra vel extra æternitatem non magis subsistit, quam splendor lucis citra lucem. Tempus itaque nobis esse debet manuductio ad superintellektuale unum, æternum, infinitum, intimum cuilibet rei, nullatenus tamen permixtum, conclusum, apprehensibile, aut detentibile; In quo omnis rerum est quidditas, cui sit laus & gloria in sui æternitate!

Paganica ergo locutio est barbara & absurda, quod tempus nos consumat aut devoret, quoniam nulla est actio aut passio temporis in nos, aut à nobis: Non temporis vitio perimus, nec mors est facta à tempore magis quam à Deo. Motuum enim dispositiones causæ sunt secundæ mortis, non autem tempus est de natura motuum. Iudicia quippè divina disponunt quælibet ob rationes sibi notas.

Mirandum interim, quod dies sit mensura motuum, tamen diei nullam præscripserint præcisam mensuram. Subdivisiones quidem fecere horarum, minutorum, secundarum, &c. per sexagenarium. At nemo hæctenus ostendit præcisum spacium unius sexagesimæ minuti; Hæsitatum nempe in praxi. Imò præter meridiem, nullum est diei stabile momentum. Id etiam ferè ubique variat, adeò ut puncti meridionalis certitudo non tam ex Solis cœlique motu, quam ex respectu situs sphaeræ pendeat. Nemo itaque certum definitumve nunc vel constans punctum edocuit, quo aliquid contingerit, nisi habito Eclipsium respectu. Imitati globum mundi, dum Sphaeram diversent per punctum meridei & poli altitudinem: at cum Sol non semper nec ubique pro voto conspicuus, rotas excogitarunt, aliquot vicibus per diem circumvolutas, quæ quia seipsas non essent movendo, pondus appensum est, sicque diem mensi sunt. In quo mox error obortus, eò quod pondus ob funium longitudinem accrescens inæqualitatem faceret. Incertior adhuc dierum mensura per invitam chalybis contortionem; quia hæctenus nondum certò constat exquisita proportio inter robur, cujus intorti chalybis renitentis & intra cochleam five funis tenden-

tendentis elongationem ab axe. Est namque flante boreâ, seipso, solitoque contumacior. Nondum ergo proportionem minimorum minutorum in motu. Semisus Musices adhuc est incerta, eò quod ad pausam integri respiciat, quæ ad lubitum citator est. Ego ex mensura motuum in duratione primùm dimensus sum bombardarum & cuiusque pyrii pulveris robur ac bonitatem. Nam si catapultâ distet à muro demolendo 200 passibus, emittens pilam 22 librar. cum pulveris notæ, bonitatis libris 10. Notetur autem, quantum pilæ ictus tardet post accensum pulverem; jam verò distando per 250 vel 400 passus cum ejusdem ponderis pila non excavata, ejusdemque pulveris æquo pondere, notetur an ictus segnitie respondeat proportioni distantie. Idem periculum fiat in bombardis majoribus & minoribus. Itaque segnitie siue tarditas ictus detegit, quantum renitentia æris distantia pariat, quantumque bonitas pulveris acceleret, quantumque cavitatis in pila ferrea demat, vel si ponderato plumbò repleatur. Ego autem ejusmodi motuum celeritates, potestates atque proportionem, diei item minuta ingenti quandoque jucunditate firi dimensus. Appendebam ad clavum pondus libræ unius tenui filo, longitudinis unius pedis, pendeatque pondus liberum in aëre; Movebam autem pondus, ut pulsaret in aëre batilli campanæ instar. Dico igitur, quod omnes ac singuli pulsus consequentes ad ultimum usque erunt ubique locorum primo pulsui æquales. Nam quantum primus pulsus major est, tantò consequentes sunt minores, atque ideò tantò possunt esse tardiores in motu, non autem in initio aut eorundem fine. Item si filo appendatur unica libra siue plures, non tamen proinde erunt inæquales. Sed si filum sit bipedale, erunt singuli pulsus præcisè duplo tardiores; Igitur juxta fili longitudinem accelerantur aut retardantur pulsus. Sicque mora cuiusque motus præcisè notari potest. Æqualitatem autem pulsuum istorum notabit Musicus. Denique cum vis motiva sit utrobique unicum initium motus æquale, moderativum celeritatis juxta loci distantiam: idcirco necessum est, pulsuum tàm unius libræ, quàm plurium esse æqualem. Suppono itaque pulsuum bipedalis longitudinis esse mediocris pausæ, poterit ergo ille pulsus in 16 minores distinctos subdividi, poteritque in gnomone observari, quot pulsus fili pedalis dederit horæ quadrans. sicque annus præcisè commensurabitur.

Quantum autem ad dies criticos attinet, observatio quidem in natura basin habet, quatenus Archeus noster cælorum rhythmum explicat. Equidem Luna semper 14 die processit ad locum sibi oppositum, quo ferebatur primâ die. Censetur idcirco natura Archei vires oppositas nacta: Pariter sic & septima dimidium oppositionis habet, ut & Lunæ aspectum quadratum ad punctum initii. Proinde namque 7 & 14 dies sunt mali respectu morbi: boni autem respectu Archei humani. Rara ergo dies critica extra morbos acutos; utcumque aliter senserit Præcellus. Sedulo tamen notavi, quod nusquam sit crisis, ubi Medicus artis suæ gnarus morbum ante crisis expectationem sustulit. Etenim ut natura ordinariis gaudet motibus, iisque assueta est, & unitate virtutis motricis gubernatur lubens: ita quando totum morbi negotium suis incumbit tantum humeris, statas ipsa cit crises, quas alioqui medelæ anticipat bonitas pravitasque retardat vel perdit. Sic nempe dies criseos 14 in quadragesimum protelata est. Boni ergo & fidelis Medici est negligere crises; Præstaretque ægros Medente caruisse, quotquot per crisin evadunt, multò magis, quorum crisis tardior est. Glorietur enim Scholæ de criticis, crisin statuunt, doceant naturam præliari cum morbo, sit ipsis crisis sine lite & judice. Mihi saltem visâ impertinens similitudo prælii illius & ineptè criseos transsumum nomen. Commenta enim hujusmodi de manu in manum tradita, quibus omne agens ob solas contrarietates litem sustinere creditur; Vno enim absurdo dato, plura mox subsequuntur catenatim. Docui namq; alibi, naturam nescire contraria, nec morbum præliari. Naturam scilicet plus morbo, ut ovo, incumbere, quàm quod sit contraria: Si natura sola sit morborum medicatrix. Sicque cuncta maturat, ut ad finem perveniat, adeoque sic etiam morbi finem intendit maturando media. Ita nec morbus repugnat naturæ, dum maturatur, non magis, quàm ovum, dum fovetur, cum fovente gallina pugnat. Morborum namque feminibus destinata est sua perodus: non quidem quæ mysticis dierum numeris debeatur, sed solis maturitatum exigentiis. Nam si cocta & non cruda sint movenda juxta Hippocratem; Sagax ac mitigatus naturæ Reëtor statim momentis suas novit maturitates, quas ipse solus perficere cogitur, non quidem ob distinctam morborum animositatem in certamine: sed, maturatis sordibus, desistunt adherere solidis partibus. Ast quorū tantus criticorum dierum commentarius (Junior

quinque libros de criticis conscripsi, quos dein Vulcano obtuli) si oporteat sic esse instructum Medentem, ut morbum periculosum reddat infontem, & longum abbreviet, id est, præcidat, ne in crisin proteletur? Crisis ergo, ut iudicium sonat, esto iudex & accusatrix medentem, & baulantis solius naturæ testimonium: quia tantum contingit Crisis, ubi viscidum adhæret vel fonticum concluditur, & ultimâ maturitate sequestrari optet.

56 Quantum verò spectat ad annum Climactericum tractum ex productione numeri septem in novem, nimirum in annum vitæ 63, stolidum est inventum: quippe septuaginta anni, dies hominis, &c. ergo imposturam falsi incusant Sacra apud Christianos; adeoque Dæmonis est inventum, qui hostis vitæ nostræ procurat mortis metu senes ante statutam horam percellere. Alioqui namque quid facit numeri in numerum productio ad cursum vitæ? Anni quidem in suas menses atque maturitates properant & recurrunt. Quare & annorum revolutiones revolutionumque numeri potius recursuum identitatem, quam numerum aut vitam respiciunt directè, nulloque modo ad numerum præteritum se referunt, eò quod anni singuli definant in præcisam sui singularitatem, nec se reflectant super præcedentium plurali-

57 tatem? Inter reliquos aliquis stupidè ad numerum numerantem. Profectò ut pium est & Christianum vitam agnoscere à manu Conditoris, Principis vitæ: ita perditorum est vitam à Planetis & numeris mutuasce. Etenim quam DEVS certo spatio cuncta disposuerit ex suo lubitu & beneplacito, stultum tamen esto causalitatem attribuere numeris. Si plantæ proliferandi vim habuerint ante natas stellas, & verbi vegetent, est pudendum Christiano vitam humanam suæque durationis & existentiae potestates dedisse numeris numerantibus. Annus ergo climactericus, sive astrorum numeratos recursus, vel numerum recursivum, sive demum numerum numerantem spectemus, inanis est garritus, Sacris repugnans, quæ vitam à 70 ad 80 annos miseram vocant, non ob annos præteritos, ut neque ob illorum numerum numerantem, sed quia inoletæ sunt feminibus necessitates à Principe vitæ sic statuat.

58 Sed stentantur de numero Sabbatario, quia septimus est. Ad id repugnat quinquagesimo, qui est Iubilei totusque Sabbatarius, atque adeo annus septuagesimus, quia septies decimus plus sabbatizat, quam sexagesimus tertius; quia

annus nonus est enneaticus, qui nil ad Sabbatistum confert. Si namque dies septimus est Criticus propter positiones Lunæ, ergo non ob numerum; nec Lunæ cum numero annorum 63 climacterico quicquam intercedit communis. Etenim Astrologi jubent annum 56 in nocturnis nativitatibus propter Saturni (pudibundam sanè) frigiditatem duplatam: annum verò 63 in diurnis genituris, propter ridiculas siccitates Mercurii & Martis, maximè periculosum: Sed hi præterquam quod pro medieta- te saltem climacterico anno valedicant, contradicunt textui: *Septuaginta anni, dies hominis*, &c. denique desiciunt à numeris, dum qualitates elementorum in opem vocant, easque, delirando, in astra traducunt. Si mors in valle miseriarum sit calamitatum finis, deberet annus Climactericus esse quinquagenarius, qui Sabbatarius est ac Iubilei. Deus quidem hebdomadem in dies 7 distinxit, non ob numeri mysterium aut dignitates; sed quia prænovit, vix sibi vacatum iri, nisi mandasset quamobrem saltem septenum diem sibi deberi voluit, ut toti vacaremus semel saltem in septimana; Non enim quod numerus sacrum vel mysterium contineret, sed suæ benignitatis testabatur indultum, quod de septem saltem unicum posceret: Eja, si septimum sibi consecravit, cur addis & nonum, non sibi consecratum? Cur sacro numero (ut ais) nubitis profanum, ut inde fabricemini climactericum? An tibi licitum est dies Deo sacros fecisse? Quomodo demum si septem & novem mysterium in se haberent, facies, quod numerus ex producto septem in novem sacer erit? cum speciebus numerorum juxta vos nil possit addi vel demi, quin continuo ipsa mutetur species? Dies decem pro pane azymo ante & post festum præcepit Deus; sed quid autoritatis istud dat pro denario? Vacandum sibi imperabat Dominus diebus, quibus beneficis illis fuerat, nec nobis observandi sunt propterea. Ideoque nec sacrum numeris addixit. Itaque posteras Iudæorum perfidias continet ista doctrina, quæ dein ex Astrologorum furilitatibus, melancholicisque sive amentibus putationibus artes atque regulas ad inanem lubitum accommodatas finxere, quorumque aliquot maniacis remediis jam curavi, cum ejusmodi obfinitio suâ non careat amentia. Fina- liter ergo constat, quod vita longa, quam tracto, non sit respectu Durationis sive temporis: sed motuum ab initio usque in finem defluentium, quorum scilicet mensura in Durationis constancia

stantia non sit ipsa Duratio, sed motus alter, qualis est dies, qui solâ sui pluralitate vitæ metitur longitudines, quare Sacra disjunctim dicunt: In diebus illis. Itemque per dies virorum

rerum contingentias describunt, non autem per temporum successiones, quas paganismus introduxit, locutione penitus fabulosâ, quia temporis nulla est pars, successio vel alteritas.

VITA LONGA, ARS BREVIS.

1. *Vita abbreviari debuit merito.* 2. *Consideratio vitæ longæ ex dono Dei profuit.* 3. *Aliquot factiones discipulorum Paracelsi circa vitam longam.* 4. *Obiectio pro desperatione de vitâ longâ.* 5. *Quanta sit vitæ longitudo penes autorem.* 6. *Cur terminus vitæ longæ tam diversus?* 7. *Probatum vitæ longæ.* 8. *Notatur Galeni insufficiens.*

DE vitæ brevitate conquerimur ferè omnes, at spatium vitæ fat longum, diurnumque pluralitas satis magna, si totâ benè colloceatur. Perpende enim, quantum formis, otia, vanæ occupationes, parentes & amici tecum de vitæ spatio diviterint actum discernes, nostram de vitæ brevitate querimoniam esse mendacem. Hæc Seneca quandoque censuit. Christiani verò, qui mortem introitum ad vitam sperant, de vitæ brevitate nequaquam plangere debent. Nam certus est Electorum atque reproborum numerus, qui ut citius impleretur, propter multorum iniquitates dies vitalis accurati debuit, ut & numerus accelerari ob festinantiam diei novissimæ. Alioquin enim, licet mundus totâ sui amplitudine esset fertilis, non tamen sufficeret alendis omnibus, ob præfatam festinantiam editis & edendis, si horum quisque ad vitæ longæ terminum attingeret. Porro quantumvis iusti merito gaudere deberent de vitæ suæ brevitate, & à contrario sensu injusti plerique optent vitæ longævitatē (fortè namque in senio emendabuntur) attamen cum nemini constet, an in Dei conspectu iustus censeatur; Potissimum quod in conspectu ejus non justificabitur omnis vivens. Iudicavi proinde, incumbendum unicuique serio pro antiquæ benedictionis ademptione, obediēti parentibus pollicita. Vita ergò longa visa est mihi totius Philosophiæ apex, eò quod jucundam atque utilissimam pendat meditationem. Dolenda iuprimis summopere mors personæ, quæ mortalibus, patriæ suæve familiæ columna foret, nisi propter aliquod melius ex mandato vel permissione Dei obiret. Quisque enim idcirco in vitæ longæ anorem, desideria & optatum suâ fertur sponte, solâque

valetudinis aut fortunarum ærumnosâ jactura optatum mortis ac vitæ tædia adducit desperatis. Ast vitæ longæ adipiscendæ sola desperatio indagantes terret, eò quod antea actis ante Paracelsum sæculis Scholas, de vitâ longâ meditata nihil, docent muta illarum silentia. Vtpote astu 2 Satanæ mors irrepsit, ejusdem proin dolo quoque vitam longam hucusque suppressam non immeritò auguror, cum generis nostri sit juratus hostis. Quem tamen vitæ longæ scopum Omnipotens nuper in mentem humanam instillare est dignatus, ut de his tanquam nomini suo gloriosis, nobisque necessariis, post novorum morborum conscriptum in nos exercitum, serio pensitemus. Licet donum arboris vitæ maneat in manu Domini, quamdiu ejus dispensator manere decreverit. Adepti nuper spernentes qualitatū primarum connubia, humorum collegia, prærogativas, decubitusque, sensum ad medendi unitonum aspirarunt, sub quo remedium ingressum se invenisse primum rati, se voti compotes factos, gloriati quibus succedere, qui reperirent rerum subtilitates, seu medicinarum puritates nondum sufficere ad tantum fastigium, quod nempe ad vitæ longitudinem ingredi possent, eò quod peractis accretionis nostræ munis ad prima nostri constitutiva non amplius penetrarent seque commiserunt. Dotem, inquam, quam accrescendo res sunt adeptæ, si non intus ad primum limen exuant, saltem non procul intrò versus radices homogeneorum deferant: Longè autem adhuc absumt, ut potestates vitales à fluxu suo ad interitum detineant. Idcirco enim 3 doctiores à Paracelso deinceps in varias opinionum factiones atque in desperationem vitæ longæ defecere: Alii quoque majori animo & spe allekti per pollicita Paracelsi magis quam rerum teste experiētiâ suffulti, multa promiserunt, quibus non responderunt postea eventus: eò quod vitæ longæ radicem una cum paracelsio nesciverint. In arduis quoque desponderunt ignaviores dicendo: *Constitutus est vitæ terminus, quem nemo præteribit.* Frustraneum itaque 4 sentientes, quicquid audaculi de vitâ longâ promi-